

UOT 535.8

<https://doi.org/10.30546/678209.2025.01.019>

OLRX ÖTÜRÜCÜLÜK XARAKTERİSTİKASINA NƏZƏRƏN OPTİK İNFORMASIYA VERİLİŞ SİSTEMLƏRİNİN EFFEKTİVLİYİNİN TƏDQIQI

Məmmədov İsrail Mehdi oğlu

Azərbaycan Texnologiya Universiteti

ihuseyinli@mail.ru

Xülasə. Məqalə Optik lifli rabitə xətlərinin ötürücülük xarakteristikasına nəzərən optik veriliş sistemlərinin effektivliyinin yüksəldilməsinə həsr olunaraq optik lifli veriliş sistemlərinin informasiya, tezlik və energetik effektivliyi tədqiq olunmuşdur. Veriliş sistemlərinin effekti işləməsi əsasən bu üç parametrdən asılıdır. Bu parametrlərdən istifadə etməklə sistemin digər parametrlərinə təyin etmək mümkün olur. Optik lifli veriliş sistemləri (OLVS) elə bir sistemdir ki, bu sistemlərdə informasiya optik dielektrik dalğadaşıyıcı (optik lif) vasitəsi ilə həyata keçirilir.

Optik lifli veriliş sistem texnologiyası, optik lifin xüsusi texnologiyası məsələsi ilə yanaşı, digər yüksək dərəcəli məsələləri də özündə birləşdirir. Beləki, ötürülən elektrik siqnallarını formalaşdıran avadanlıqlar və onların standartları, ötürmə protokolları, həmçinin rabitə şəbəkələrinin topologiya məsələlərini və şəbəkələrin qurulmasındakı ümumi məsələləri də həll edir. OLVS siqnallar əksərən rəqəm formasında olur. Beləliklə, OLVS mahiyyətə müxtəlif formalı rəqəm veriliş sistemi (RVS) adlanır və ötürücü mühit kimi optik liflərdən istifadə edilir. OLVS informasiya rəqəm formasında ötürüldüyündən, mis kabellərlə ötürülməyə nisbətən xeyli üstünlüklərə malikdirlər. Buna görə də, informasiya şəbəkələrində optik liflərdən istifadə geniş vüsət tapmışdır. OLVS-nin üsyünlükləri: geniş buraxma qabiliyyətinə malik olması. Optik lifli veriliş sistemlərinin geniş buraxma qabiliyyətinə malik olması onun son dərəcə yüksək daşıyıcı tezliyə 10^{14} Hz malik olması səbəbindən irəli gəlir. Bu isə rəqəm selinin saniyədə bir neçə terabit sürətlə bir liflə ötürülməsini təmin edir;

İnformasiyanın optik kabellə yüksək sürətlə ötürülməsi, onun mis kabellərə və ya digər ötürücü mühitə nisbətən ən böyük üstünlüyüdür. Işıq siqnalına qarşı ən az sönməyə malik olması hal - hazırda buraxılan optik kabellərin sönmə əmsalı 1,55 mkm dalğa uzunluğunda 0,2-0,3 dB/km-dir. Siqnalın kiçik sönməsi və cuzi dispersiyası, rabitə xətti sahəsinin uzunluğunu regeneratorsuz 100 km və daha çox məsafəyə quraşdırılması mümkündür;

Küyun səviyyəsinin aşağı olması və yüksək maneəyə davamlı olması. Liflər dielektrik materialdan hazırlandığından onlar, ətrafdakı mis kabellərlə işləyən elektrik avadanlıqlarının və atmosferin (yüksək gərginlikli elektrik xətləri, ildırım boşalmaları və s.) yaratdığı elektromaqnit maneələrinin təsirinə məruz qalmırlar. Həmçinin çoxlifli kabellərdə bu göstərilən təsirlərə məruz qalmırlar;

Kiçik çəkiyə və həcmə malik olması. Optik lifli kabellər (OLK), mis kabellərlə müqayisədə eyni buraxma qabiliyyətinə görə hesabatla nəzərən az çəkiyə və həcmə malikdirlər. Məsələn, diametri 7,5 sm və 900 cütü kabeli çoxlu sayda mühafizə örtüklərini və zirehlərini də nəzərə almaqla, diametri 1,5 sm olan iki lifli OLK əvəz etmək olar;

İcazəsiz qoşulmalara qarşı yüksək mühafizə qabiliyyətinə malik olması. OLK praktiki olaraq radi diapazonda yayılır. Buna görə də onunla ötürülən informasiya veriliş-qəbul prosesini pozmadan qulaq asmaq mümkün deyildir. Lifin yüksək həssaslıq xüsusiyyətindən istifadə etməklə, lifin bütövlüyünün fasiləsiz monitoring sistemi imkan verir ki, dərhal rabitə

kanalını qıraraq həyacan siqnalı qoşmaq mümkündür;

Şəbəkə elementləri ilə siqnalın verilişində elektrik dövrələri arasında elelektrik kontaktının olmaması (qalvanik əlaqə). Optik lifin bu üstünlüyü izolyasiya xüsusiyyətinə (elektriki keçirməmək) malik olması ilə bağlıdır;

Partlayışa və yanğınadavamlı olması. Optik liflərdə qılgılcım yaranmadığından, yüksək riskli texnoloji proseslərə xidmət zamanı kimya və neft emaledən müəsisələrində optik şəbəkələrin təhlükəsizliyi artır.

İqtisadi cəhətdən əlverişli olması. Liflər əsas geniş yayılmış silisium oksiddən ibarət olan kvarts şüşədən hazırlandığından, onun qiyməti mis kabellərlə müqayisədə çox ucuzdur. İndiki dövrdə liflərin dəyəri mis kabellərə nisbəti 2:5-dir. Bundan başqa OLK siqnalı regeneratorsuz daha böyük məsafələrə ötürə bilirlər. OLK tətbiqi ilə bütün xətt boyunca istifadə edilən regeneratörün sayı az olduğundan, əsaslı və istismar xərcləri də nisbətən az olur;

İstismar müddətinin çox olması. Müasir liflər zaman-zaman geriləmə (xarab olma) prosesini yaşayır. Yəni quraşdırılmış kabelin sönməsi tədricən artır. Buna baxmayaraq istehsal olunan müasir texnologiyaların təkmilləşdirilməsi bu prosesi ləngitdi və OLK istismar müddətini təqribən 25 ilə qədər çoxaltdı. Bu müddətdə isə avadanlıqların nəslini bir neçə dəfə dəyişmək olardı.

İnformasiyanın ötürülməsinin başqa üsullarından fərqli olaraq onun çoxlu sayda üstünlüklərin olmasına baxmayaraq, OLVS-in çatışmazlıqları da mövcuddur. LRX-nin ötürücülük xarakteristikası nəzərə alınmaqla, optik informasiya veriliş sistemlərinin effektiv işləməsinə baxılır. Şəkil 1- də OİVS-nin effektiv işləmə göstəriciləri verilmişdir. Sxemdən göründüyü kimi OİVS-nin effektiv işləməsi, 3 əsas göstəricilərdən ibarətdir:

1.OLVS-də informasiya effektivliyi $\eta_{u3}(\lambda_i)$;

2.OLVS-nin tezlik effektivliyi $\eta_{u3}(\lambda_i)$;

3.OLVS-nin energetik effektivliyi $\eta_{33}(\lambda_i)$.

OİVS-nin effektivliyi nəzərə alınmaqla OVM, OQM və OLK-dən [1-4, 7] istifadə ilə qurulan OLVS- in effektivliyinin müxtəlif göstəricilərini təyin etmək mümkündür:

1. İnformasiya effektivliyi-optoelektron kanalın parametrlərindən istifadə ilə, OLVS – nin buraxma qabiliyyətindən effektiv istifadə olunması ilə xarakterizə olunur:

$$\eta_{u3}(\lambda_i) = [V_b / C_{\max}(\lambda_i)] \leq 1, \quad V_b \leq C_{\max}(\lambda_i) \quad (1)$$

burada ən vacib olan göstəricilər - optik siqnalın verilişindəki bit sürəti V_b və dispersiyanın optik siqnalın bit sürətinə təsiridir və aşağıdakı iimi ifadə olunur:

$$V_b = (1 / \Delta T) = (D \cdot L \cdot \Delta \lambda)^{-1}, \quad (2)$$

burada ΔT – optik siqnalın verilişindəki ləngimənin orta vaxtıdır; D – dispersiya parametridir, başqa sözlə OLRX –nin ötürücülük xarakteristikasıdır və belə təyin edilir $D = D_{xp}(\lambda_i, L)$.

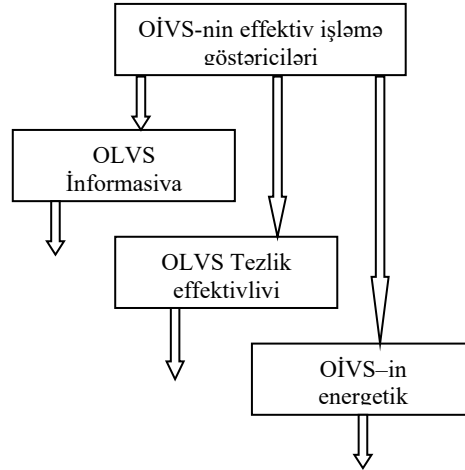
Optik mənbə üçün $-\Delta \lambda$ spektral en ilə effektiv dispersiya parametri $D_{xp}(\lambda_i, L)$ aşağıdakı kimi ifadə olunur:

$$D_{xp}(\lambda_i, L) = S \cdot \Delta \lambda = \left[\frac{2\pi \cdot C_{\max}}{\lambda_i^2} \right]^2 \cdot \Delta \lambda, \quad (3)$$

(3) nəzərən verilişin bit sürəti V_b üçün məhdudiyyət alınır bu isə aşağıdakı ifadə olunur:

$$V_b \leq \frac{S}{L} \cdot \Delta \lambda^2, \quad (4)$$

Şəkil 1. OLVS-nin effektiv fəaliyyətinin göstəriciləri.

(4) ifadəsindən aydın olur ki, verilişdə bit sürəti V_b OLRX-nin ötürücülük xarakteristikası $S u \Delta \lambda$ ilə düz mütənasıbdır. Burada S OLVS-nin həssaslığıdır.

2. Tezlik effektivliyi - OLVS-nin buraxma zolağından effektiv istifadə edilməsi ilə xarakterizə olunur:

$$\eta_{\text{q3}}(\lambda_i) = [V_b / \Delta F(\lambda_i)] \leq 1, \quad (5)$$

OLRX-in ötürücülük xarakteristikasını NA, n_1 və L nəzərə almaqla OLVS-nin buraxma zolağından $\Delta F(\lambda_i)$ effektiv istifadə aşağıdakı kimi təyin olunur:

$$\Delta F(\lambda_i) = [L \cdot \frac{(NA)^2}{2n_1 \cdot C_{\max}}]^{-1}, \quad (6)$$

(6) ifadəsi ilə dispersiyadan asılı olaraq OLVS-nin buraxma zolağından effektiv istifadə olunması təyin edilir.

Beləliklə buraxma zolağının effektiv istifadəsi, optik informasiya verilişinin həm maksimal sürətini, həm də siqnalın ötürülmə məsafəsini mədudlaşdırır.

Yuxarıda göstərilən məsələnin həlli üçün yeni yanaşma təklif olunur belə ki, bu yanaşma regenerasiya bölməsinin çıxışındakı xromatik dispersiyanın təsiri ilə siqnal/küy əlaqə qiymətinin hesablanması mümkün olur.

3. OİVS-in energetik effektivliyi $\eta_{\text{q3}}(\lambda_i)$ - OLVS gücündən səmərəli istifadə olunması ilə xarakterizə olunur və aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

$$\eta_{\text{q3}}(\lambda_i) = [V_b / OSNR(\lambda_i)], \quad (7)$$

Xromatik dispersiyaya nəzərən $T_{xp}(\lambda_i)$, siqnal/küy nisbəti $OSNR(\lambda_i)$ aşağıdakı kimi təyin olunur:

$$OSNR(\lambda_i) = [L \cdot T_{xp}(\lambda_i) \cdot \eta_{\text{q3}}(\lambda_i)]^{-1}, \quad (8)$$

Optik informasiyanın veriliş effektivliyi müxtəlif göstəricilər nəzərə alınmaqla aşağıdakı kimi göstərilə bilər:

$$E_{\text{q2}} = E\{ \min[P_{se}, C_a] \}, \quad (9)$$

P_{se} – qəbulda optik siqnalın bitlərin səhvlilik ehtimalıdır, C_a – OLRX-nin aparat və

proqram təminatının dəyəridir və $C_a = f[V_b, L_p(\lambda_i), \Delta\lambda]$ bərabərdir.

Axırıncı ifadədən aydın olur ki, OLVS-nin effektivliyi, kanalların spektrinə görə bölünməsi ilə lifli optik veriliş sisteminin regenerasiya bölməsinin uzunluğunun qiymətinə təsir göstərirdiyindən onun təyinedilməsi aktual məsələlərdən hesab edilir və belə təyin edilir:

$$L_p(\lambda_i) = 0,5[V_b \cdot T_{xp}(\lambda_i) \cdot \Delta\lambda]^{-1}, \quad (10)$$

burada $\Delta\lambda$ – rəqəm signalın şüalanma mənbəyinin spektrinin enidir və belə təyin olunur:

$$\Delta\lambda = \frac{\lambda_i^2}{C_{\max}} \cdot \xi^{-1} \cdot V_b, \quad \text{HM} \quad (11)$$

burada ξ – əmsaldır, NRZ (sıfır qayıtmayan kod) kodu üçün «1» və RZ (sıfır qayıdan kod) kodu üçün 0,5 bərabərdir. Burada HM - nm kimi oxunmalıdır.

(11) ifadəsi ilə OLVS-nin xromatik dispersiyası nəzərə alınmaqla regenerasiya bölməsinin uzunluğu təyin edilir. (10) əsasında aşağıdakılar təyin olunur:

$\lambda_i = 1,55 \text{ mk m}$, $T_{xp} = (T_{xp}(\lambda_i) = (2, \dots, 5, 6) \text{ nc / km} \cdot \text{HM}$, $\Delta\lambda = 0,1 \text{ HM}$, $L_p(\lambda_i) = 358,80 \text{ km}$ olduqda $V_b = 2488,32 \text{ Mbit/s}$, olur. Burada nc/km.HM - ps/km.nm və HM- nm kimi oxunmalıdır.

Signalın regenerasiyası, optik sahənin elektrik sahəsinə keçidi ilə bağlıdır, onda regenerasiya bölməsinin son hədd uzunluğunun və ya qəbulda səhvlik əmsalının qiymətləndirilməsində optik və elektrik sahələrində signal /küy nisbəti arasında müəyyən asılılıq yaratmaq lazımdır.

Nəzərə alsaq ki, $OSNR_{i, \text{opt}}(\lambda, L_i, D)$ üçün OLRX xarakteristikasının optimallaşdırılması məsələsi qoyulur, bu zaman məsələ belə təyin olunur [3, 4]:

$$OSNR_{i, \text{opt}}(\lambda, L_i, D) \rightarrow \max, \quad \sum_{i=1}^n L_i = L_p \quad G_i(\lambda) \leq G_{\max}(\lambda) \quad (12)$$

rəqəm üsulu (0 və 1) ilə verilişini nəzərə almaqla signal/küy nisbətini belə ifadə etmək olar:

$$OSNR(\lambda, L_p) = 10 \lg \left[\frac{2\sigma^2}{n^2(\lambda, t)} \right], \quad (16)$$

burada σ^2 – optik signalın 0 və 1 –in verilişində ortakvadratik kənarlaşmalarıdır. (14) ifadəsini nəzərə almaqla OLVS-nin regenerasiya bölməsində itgi əmsalını təyin etmək olar:

$$K_n(\lambda, L_p) = 1 - (P_{ns} / \sigma^2) = 1 - (\Delta f / \Delta F), \quad (17)$$

burada P_{ns} – faydalı signalın güc itgisidir; Δf – optik süzgəc zolağıdır; L_p – regenerasiya bölməsinin uzunluğudur, km.

Aparılan analizlər göstərdi ki, bu yanaşmanın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, hər bir optik rəqəm selinin (STM-n, $n = 1, 4, 16, 64, 256$) sayı m -ə bərabər ola bilməklə, $\lambda_1, \dots, \lambda_m$ dalğa uzunluğunda optik daşıyıcıya uyğun olaraq ötürülür.

WDM/DWDM texnologiyasının tətbiqi ilə rabitə sistemlərində OLVS-nin buraxma qabiliyyəti praktiki olaraq yüz dəfələrlə çoxalır, yəni, $V_b = (2, 5, \dots, 40) \text{ Qbit/s}$ olur. Veriliş sürəti $V_b = (2, 5, \dots, 40) \text{ Qbit/s}$ olduqda təkmodlu optik liflərdə regenerasiya məsafəsinin təyin edilməsində əsas faktor, xromatik dispersiyadır. Bu halda dalğa uzunluğu $\lambda_i = (1, 31, \dots, 1, 55) \text{ mkm}$ olmalıdır.

$$D_{xp}(\lambda_i, V_b) = \frac{S_{xd}}{4} \left(\lambda_i - \frac{\lambda_0^4}{\lambda_i^3} \right), \text{ ps/km} \cdot \text{nm}, \quad (18)$$

burada λ_0 – dispersiyası sıfır olan dalğanın uzunluğudur.

Elektrik kanalında optik siqnalın qəbulu üçün, icazə verilən normasını, siqnal/küy nisbətinə və səhv ehtimalına nəzərən təyin edək, yəni $P_{ou} = OSNR(\lambda_i, Q_{ou}, V_b)$.

T-BEİ G.826 materiallarına uyğun olaraq elektrik kanalında səhvlik ehtimalının buraxıla bilən norması $P_{ou} \leq 10^{-9}$ çox olmamalıdır. Bu isə Q_3 faktoruna uyğun olaraq elektrik kanalı üçün 6,4 dB-ə bərabərdir. Nəzərə alsaq ki, elektrik kanalının gücü $Q_{ou} = Q_3 \geq 6$ dB-dir onda $P_{ou} = f[P_{ou}, P(\lambda_i), Q_{ou}]$ bərabərdir, burada $P(\lambda_i)$ $\lambda_i = 1,31 \mu\text{m}$ dalğa uzunluğunda optik kanalın gücüdür və $P(\lambda_i) \geq 0,22 \text{ nWt/Mbit/s}$ bərabərdir; $Q_{ou}(\lambda_i)$ - optik rabitə kanalında bir amil olmaqla elektrik və ya optik kanalda siqnal/küy nisbətini xarakterizə edir və belə təyin edilir;

$$Q_{ou}(\lambda_i) = 20 \lg Q_3(\lambda_i), \text{ dB} \quad (19)$$

Analoji olaraq optik informasiya veriliş sisteminin digər göstəriciləri də təyin edilir. OLVS üçün OİVS –in əsas keyfiyyət göstəricisi səhvlik əmsalıdır $Q_{ou}(\lambda_i)$ və ya BER-dir (Bit səhvlik nisbəti) və eksperimentlər yolu ilə belə təyin edilir:

$$Q_{ou}(\lambda_i) = N_{ou} / T_{uzm.} \cdot \Delta F_m(\lambda_i), \quad (20)$$

burada $N_{ou} - T_{uzm.}$ ölçü vaxtında düzgün qəbul olunmayan bitlərin sayıdır; $\Delta F_m(\lambda_i)$ – ölçü kanalı ilə ötürülən optik rəqəm siqnalın rəqəm ardıcılığının takt tezliyidir.

$\Delta F_m(\lambda_i) = 2488,06 \text{ Mbit/s}$, $T_{uzm.} = 64,3 \text{ s}$, $V_b = 622 \text{ Mbit/s}$. olanda STM-16 üçün $Q_{ou}(\lambda_i) = 10^{-10}$ olur. Analoji olaraq (2.61) əsasən STM-64 və STM-265 üçün də $V_b = 2,50 \text{ Qbit/s}$ və $V_b = 40 \text{ Qbit/s}$ olduqda $Q_{ou}(\lambda_i)$ təyin etmək olar.

Beləliklə OLRX-nin ötürücülük xarakteristikası nəzərə alınmaqla OLVS-nin tədqiqi göstərdi ki, OLK-də qeyri xətlilik əmsalı OİVS-in göstəricilərinə xeyli dərəcədə təsir göstərir.

Mövzunun aktuallığı. Axırncı ifadədən aydın olur ki, OLVS-nin effektivliyi, kanalların spektrinə görə bölünməsi ilə lifli optik veriliş sisteminin regenerasiya bölməsinin uzunluğunun qiymətinə təsir göstərirdiyindən onun təyinedilməsi aktual məsələlərdən hesab edilir.

Tədqiqatın məqsədi. Optik lifli rabitə xətlərinin ötürücülük xarakteristikasına nəzərən optik veriliş sistemlərinin effektivliyinin yüksəldilməsidir.

Tədqiqat obyekti. Optik lifli veriliş sistemləri.

Tədqiqat metodu. Optik lifli veriliş sistemlərinin effektivliyin parametrlərini təyinedilməsi metodu.

Qoyulan məsələnin həlli üçün, gücləndirici sahənin uzunluğunu L_i və optik gücləndiricinin $G_i(\lambda)$ gücləndirmə əmsalının qiymətini təyin etmək lazım gəlir. Bu isə OLRX-nin L_p məsafəsi üçün, qəbul modulunun girişində siqnal/küy nisbətinin $OSNR(\lambda, L_p)$ maksimal qiymətini təmin edir. Bu halda, gücləndirmə əmsalının G maksimal qiymətinin məhdudlaşdırılması nəzərə alınmalıdır.

Əksər hallarda $OSNR$ hesablamaları zamanı təqribi olaraq bu ifadədən istifadə olunur: $OSNR(\lambda, L_p, D) = OSNR_{opt}(\lambda, L_p, D)$

Beləliklə OLRX-də kanalın regenerasiya bölməsinin çıxışında səhvlik ehtimalı ilə bağlı siqnal/küy münasibətinin bir neçə qiyməti təmin olunmalıdır :

$$P_{ou.onm}(K, \lambda, N) = \frac{1}{\sigma_u \sqrt{2\pi}} \cdot \exp\left(-\frac{(K - N)^2}{2\sigma_u^2}\right), \quad (13)$$

burada K – fotodedektorun yaratdığı yük daşıyıcı çütünün sayıdır; σ_u – küy dispersiyası haqda

məlumat; N – generasiya olunan daşıyıcı cütliyünün orta sayıdır və belə ifadə olunur:

$$N = \eta_{kb} \cdot (E_{np} / E_{\phi}), \quad (14)$$

burada η_{kb} – qarşılıqlı kvant effektivliyi olmaqla, fotonların sayına düşən fotodedektordan doğulan elektron-deşik cütlik sayının orta nisbətidir.

OLRX -nin regenerasiya bölməsinin çıxışı üçün, qəbulda $N > 12\sigma_{uu}$ və $\eta_{kb} \leq 1$ olması vacibdir, detektorun həddi isə $N > 20$ olmalıdır.

Materiallar və müzakirələr

Aparılan tədqiqatlar əsasında aydın olur ki, bu problemlərin həlli üçün iki üsul vardır: OLVS-də yüksək effektivliyə malik yeni növ OLK-dən və optik gücləndiricilərdən istifadə olunması üsulu [5, 6].

Bu yanaşma onunla bağlıdır ki, xüsusi xromatik dispersiyanın $D_{xp}(\lambda_i)$ təsirindən optik signal impulsunun genişlənməsində, regenerasiya aralıq məsafəsinin hesablanması, onun əyilmə intensivliyinə yaxınlaşmasına əsaslanır və aşağıdakı ifadə ilə qiymətləndirilir:

$$D_{xp}(\lambda_i) = D_{xp} + S_{kd} \cdot (\lambda_n - \lambda_i), \quad (15)$$

burada S_{kd} – OLRX-in dispersiya xarakteristikasının maililik əmsalıdır ps/(nm²·km); D_{xp} – OLRX-in xromatik dispersiya əmsalının dəqiq qiymətidir (dalğa uzunluğunun $\lambda_i = 1,55$ mkm qiyməti üçün).

Məsələn, əgər $D_{xp} = 18$ ps/(nm·km), $S_{kd} = 0,0677$ ps/(nm²·km) və $\lambda_n = 1,56061$ mkm, olarsa onda $D_{xp}(\lambda_i) = 18 + 0,0677(1,56061 - 1,550) = 18,72$ ps/(nm·km) olar.

Nəticə. Beləliklə OLRX-nin ötürücülük xarakteristikası nəzərə alınmaqla OLVS-nin tədqiqi göstərdi ki, OLK-də qeyri xətti əmsalı OİVS-in göstəricilərinə xeyli dərəcədə təsir göstərir. Yuxarıda göstərilən məsələnin həlli üçün yeni yanaşma təklif olunur belə ki, bu yanaşma regenerasiya bölməsinin çıxışındakı xromatik dispersiyanın təsiri ilə signal/küy əlaqə qiymətinin hesablanması mümkün olur. Optik şəbəkələrinin tədqiqatı nəticədə OİVS effektivlik göstəricilərinin hesablanması təklif edilmişdir. OVM, OQM və OLK-lərlə OLRX ötürücülük xarakteristikasını nəzərə alaraq, (münasibətlər) alınmışdır, regenerasiyanın sahəsinin ölçüsünün və veriliş sürətinin arasında analitik asılılığın nisbəti alınır.

Tədqiqat işinin yeniliyi. Müasir zamanda mis kabellər üzərindən veriliş sistemlərin təşkili dayandırıldığından əksər veriliş sistemləri optik kavellərin üzərindən həyata keçirilir.

Tədqiqat işinin tətbiqi əhəmiyyəti. Müasir zamanda mis kabellər üzərindən veriliş sistemlərin təşkili dayandırıldığından əksər veriliş sistemləri optik kavellərin üzərindən həyata keçirildiyindən bu işin əhəmiyyəti çox böyükdür.

Tədqiqat işinin iqtisadi səmərəsi. Bu iş səmərəli hesab olunur lakin, hasabat işi aparılmamışdır

ƏDƏBİYYAT

1. Агравал, Г. Нелинейная волоконная оптика: Пер. с англ.-М.: Мир, 1996. – 323 с.
2. Гитин, В.Я., Кочановский, Л.Н. Волоконно-оптические системы передачи. Москва.: – 2003. – 128 с Радио и связь.
3. Андреев, В.А. и др. Направляющие системы электросвязи. – М.: Горячая линия – Телеком, 2010. – 464 с.
4. Ибрагимов, Б.Г., Мамедов, И.М. Исследование эффективности оптических транспортных сетей с использованием передающего и приемного оптоэлектронного модуля // Optoelectronics International – Power Technologies. № 1 (18), Винница. 2012.

c.122-128.

5.Ибрагимов, Б.Г., Мамедов, И.М., Исмаилова, С.Р. Исследование эффективности функционирования оптических телекоммуникационных сетей связи // Вестник компьютерных и информационных технологии, № 8, Москва, 2012. с.3- 5.

6.Ибрагимов, Б.Г., Мамедов, И.М. Исследование влияния нелинейных эффектов в системе передачи оптической информации в режиме управления дисперсией // Elmi Məsmuələr – Milli Aviasiya Akademiyası. №1, cild 13. Bakı, 2011. – с.73 - 76

7.Мамедов, И.М. Исследование эффективности передающих и приемных устройств в оптических системах передачи // Научные Вестия, № 13-14. Гэнджа. 2009. – с.27-29.

8.Меликов, Т.Г., Ибрагимов, Б.Г., Мамедов, И.М. Исследование и оценка показателей эффективности волоконно-оптических линий связи // Научные Вести, № 13-14, 2009. – с.17-24.

ИССЛЕДОВАНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ СИСТЕМ ПЕРЕДАЧИ ОПТИЧЕСКОЙ ИНФОРМАЦИИ С УЧЕТОМ ПЕРЕДАТОЧНЫХ ХАРАКТЕРИСТИК ВОЛС

Мамедов И.М.

Резюме: Исследования показывают, что неэффективного использования полосы пропускания ограничивает как максимальная скорость передачи оптической информации, значение отношения сигнал/шум на выходе регенерационной секции при влиянии хроматической дисперсии, так и расстояние, на которое может быть передан сигнал, При этом важным показателем являются передаточных характеристик ВОЛС.

С учетом передаточных характеристик ВОЛС рассмотрим эффективности функционирования систем передачи оптической информации.

Ключевые слова: линия волоконно-оптической связи, дисперсия, эффективность, мощность, переключатели.

INVESTIGATIONS OF THE EFFICIENCY OF OPTICAL INFORMATION TRANSMISSION SYSTEMS TAKING INTO ACCOUNT THE TRANSMISSION CHARACTERISTICS OF FIBER-OPTIC LINKS

MAMADOV İ.M.

SUMMARY

The article focuses on the information, frequency and energy efficiency of optical fiber transmission systems, focusing on the efficiency of optical transmission systems [1-4], relative to the transmission characteristics of optical fibrous communications lines. The effectiveness of the transmission systems depends largely on these three parameters. It is possible to assign these values to other system parameters.

Keywords: fiber-optic communication line, dispersion, efficiency, power, switches.

Redaksiyaya daxilolma 15.05.2024

Çapa qəbul olunma 12.12.2024

